

Overrabbiner: Ukrainerne har overtaget jødernes rolle, og russerne udfører et folkedrab.

Det er min pligt at fortælle verden sandheden om de ukrainske lidelser efter alle Ruslands løgne, siger Ukraines 57-årige overrabbiner, Moshe Reuven Azman.

[Tobias Stern Johansen](#) Skriver fra Ukraine

Det russiske imperium har en lang tradition for at gøre jøder til syndebukke i dårlige tider og myrde og fordrive dem. Nu er turen kommet til ukrainerne, mener Moshe Reuven Azman.

Overrabbiner Moshe Reuven Azman

Ret beset ville Moshe Reuven Azman helst holde sig helt ude af rampelyset. Det ligger ikke til Ukraines 57-årige overrabbiner at ville være berømt.

"Jeg er en simpel fyr," siger overhovedet for Ukraines cirka 300.000 jøder. "Jeg passer mit arbejde og forsøger at leve stille," siger han, da Kristeligt Dagblad møder ham fredag i den 125 år gamle Brodsky Synagoge i Kyiv og hilses med et "Shabbat shalom".

Moshe Reuven Azman kunne imidlertid ikke sidde ukrainernes lidelser og den russiske præsident Vladimir Putins "vrøvl" overhørig. I invasionens første dage blev han katapulteret ud i international berømmelse, da han iført sin høje, sorte hat og en Tora-rulle i favnen offentliggjorde en video, hvori han vredt appellerede til russerne om at tale krigen imod.

"Hvis jeg - Gud forbyde det - skal dø, så lad forbandelsen være over dem, der er tavse, og som stiltiende deltager i dette angreb," tordnede han på russisk. Hans navn blev yderligere kendt, da han i begyndelsen af juni i år tog til byen Kherson i det sydlige Ukraine for at redde ofre for oversvømmelserne efter sprængningen af Kakhovka-dæmningen og nær mistede livet under russiske beskydninger. Et videoklip viser, hvordan rabbineren pludselig må kaste sig til jorden under et angreb. Begge videoer er blevet set af millioner.

Ingen nazister her

"Jeg blev berømt," siger Moshe Reuven Azman, folder hænderne over maven og fniser i det lange grå skæg, "og jeg forstod, at det var min pligt at bruge denne berømmelse til at fortælle verden sandheden om det ukrainske folks tragedie efter alle Ruslands løgne. Jeg takker Gud for, at han satte mig på det rigtige sted på det rigtige tidspunkt," siger rabbineren.

Ikke at hans vigtige rolle i krigen er ny. Allerede i 2015 etablerede han et jødisk samfund uden for Kyiv for de jødiske familier, der ligesom mange andre ukrainere måtte flygte fra de russiskstøttede separatisters kampe mod den ukrainske hær i den østlige region Donbas. Det spirende samfund opkaldte han efter den fiktive by Anatevka fra den berømte Broadway-musical "Spillemand på en tagryg", der er baseret på den jødisk-ukrainske forfatter Sholem Aleichems novelle. Men Putins invasion den 24. februar 2022 markerede en ny virkelighed, som krævede nye reaktioner fra den jødiske leder. Ikke mindst i lyset af Putins påstand om at ville afnazificere Ukraine. Dråben for Moshe Reuven Azman var, da et russisk missil en uge inde i invasionen ramte området omkring monumentet for massakren i Babij Jar ved Kyiv, nazisternes største enkeltstående massakre på jøder under Anden Verdenskrig, som i årtierne efter blev tiet ihjel i Sovjetunionen.

"Putin taler om nazister, men hvem er det lige, der er nazisten her?", siger han i et tonefald, der får avisens udsendte til at føle, at han bliver skældt ud.

"Jeg forstår, at det er meget vigtigt, at jeg siger det her til folk i andre lande, for når de hører det fra en ukrainer, tænker de måske: OK, det siger du bare, fordi du er ukrainer. Men jeg er jøde, en rabbiner, jeg ser tingene lidt udefra. Og jeg siger: Vi har ingen nazister her. Men Putins raketter slår uskyldige mennesker ihjel, også jøder," siger han.

"Vi ved, at folk i Vesten er trætte af krigen. Men I skal vide, at folk her er endnu mere trætte. Ukrainere forsvarer hele den frie verden med deres blod. Russerne har en god appetit, hvem ved, måske ville de gå efter Danmark efter alt dette," siger rabbiner Moshe Reuven Azman.

Ringes op af zombier

Den bryske tone brydes af et skælmisk blik i Moshe Reuven Azmans blå øjne. Det er hans store glæde nu, at han trods Putin-regimets mangeårige propaganda kan ændre selv russeres syn på Ukraine, fortæller rabbineren, som blev født i Leningrad i det daværende Sovjetunionen, i dag Sankt Petersborg i Rusland.

"Sovjetunionen var et imperium bygget på løgn. Rusland betragter sig selv som det sovjetiske imperiums efterfølger. Det er derfor, de fortsætter med at lyve. Jeg kender den russiske propaganda, selv her i min menighed er der nogle, som lytter til den," siger rabbineren.

Folk ringer til ham fra Rusland og siger: "Skynd dig at komme hertil, du må væk fra nazisterne," fortæller han og taler ned i et usynligt telefonrør i sin højre hånd.

"Jeg siger til dem: Jeg er her, I er der, jeg kan ikke få øje på nogen nazister, men I ved bedre end mig? De er som zombier, men jeg forklarer og forklarer og forklarer. Jeg siger: I dræber ingen nazister her, men jeres raketter rammer ukrainere og etniske russere og jøder. Og nogle af dem siger: Wow, det vidste vi ikke, det er vi kedede af," siger Moshe Reuven Azman.

Putin slår sig op som jødernes ven, men samarbejder tæt med det iranske præstestyre, som ønsker at udrydde Israel fra Jordens overflade, påpeger rabbineren. Aftenen forinden har russerne igen sendt iranske kampdroner ind over Kyiv, og i nattemørket kunne man høre det ukrainske luftvåben skyde dem ned.

"Jeg siger ikke, at Putin er antisemit. Men han er blevet iranernes bedste ven og hjælper dem med specialister i atomteknologi. Det er en farlig alliance. Jeg taler med Israel om det og siger, at det er ingen joke."

Putin vil udrydde Ukraine

Spørger man overrabbineren, om han betragter russernes krig i Ukraine som et folkedrab, svarer

han ja. "Holocaust var et forfærdeligt folkedrab, 6 millioner jøder blev udslettet, og her i krigen er der ikke blevet dræbt 6 millioner. Men folkedrab handler ikke om, hvor mange man slår ihjel. Putin har sagt, at Ukraine ikke er noget rigtigt land, og russerne forsøger at udrydde ukrainsk sprog og kultur. Det jødiske folk havde ingen hær og kunne ikke forsvare sig selv. Hvem ved, hvor mange ukrainere Rusland ville dræbe, hvis ukrainerne ikke havde kunnet forsvare sig selv," siger han.

Det russiske imperium har en lang tradition for at gøre jøder til syndebukke i dårlige tider og myrde og fordrive dem. Nu er turen kommet til ukrainerne, mener Moshe Reuven Azman. Ukrainerne har overtaget den rolle, som det jødiske folk tidligere havde i historien," siger han.

Men apropos Putins påstande er ukrainske Azov-soldater blevet kritiseret for at dyrke nazisymboler, er det ikke et problem?

"Jeg har hørt om dette, men jeg har aldrig set det med mine egne øjne. Jeg kender mange Azov-soldater, og de er normale mennesker. Hvis jeg ikke husker forkert, er der 53 nynazistiske organisationer i Rusland," siger den jødiske leder og påpeger, at de ukrainske partier på det yderste højre kun fik omkring 3 procent af stemmerne ved valget i 2019.

"Vores jødiske samfund oplever ingen antisemitisme i Ukraine, og vi gjorde det heller ikke før krigen," siger han.

Stolt af jødisk præsident

Det har ikke altid været sådan. Under Anden Verdenskrig myrdede nazisterne 1,5 million jøder i Ukraine, en fjerdedel af de europæiske jøder, som blev dræbt i holocaust, og ukrainske kollaboratører hjalp til. Under Sovjet var det ukrainske styre også præget af antisemitisme, fortæller rabbineren. Med Volodymyr Zelenskyjs magtovertagelse i 2019 fik landet sin første jødiske præsident, og mange så det som udtryk for et opgør med landets antisemitisme. Moshe Reuven Azman var dog ikke glad, da Zelenskyj blev valgt, fortæller han. Landet befandt sig i økonomiske problemer, og en jødisk præsident risikerede blot at blive syndebuk.

"Men da krigen begyndte, løb han ikke sin vej, han valgte at forsvare sit folk, og nu er han en helt," siger han og tager en bønnebog på ukrainsk og hebraisk frem, som han bruger under gudstjenesterne i synagogen. Efter invasionen skrev rabbineren præsident Zelenskyj og general Valerij Fedorovytj Zaluzjnyj, øverstkommanderende for Ukraines væbnede styrker, ind i forbønnen. Præsidenten har også en navngivet æresplads på forreste række.

"Putin kalder Zelenskyj for en skændsel for det jødiske folk. For det jødiske folk? Jeg er stolt af Zelenskyj. Min menighed er stolt af ham. Hele den frie verden er stolt af ham," siger rabbineren.

Messias kommer snart

Før krigen kom der cirka 400 jøder på sabbatten, men antallet er siden invasionen halveret. Mange af Kyivs 50.000 jøder er flygtet til udlandet. Til gengæld kommer der nu jøder, som aldrig før er kommet. Det skyldes dels en religiøs opvågning, dels et behov for at knytte bånd til de jødiske rødder og det jødiske fællesskab.

"Jeg beder til, at ukrainerne vinder krigen, og at jøder kommer hertil fra hele verden. Vi ved, at folk i Vesten er trætte af krigen. Men I skal vide, at folk her er endnu mere trætte. Folk får revet deres ejendom og deres elskede fra sig. Jeg besøger folk på hospitalerne, som har mistet deres ben," siger rabbineren.

"Jeg siger mange tak for, at I giver Ukraine udstyr og våben, men undskyld mig, det er ikke bare en donation, det er også jeres pligt. Ukrainere forsvare hele den frie verden med deres blod. Russerne har en god appetit, hvem ved, måske ville de gå efter Danmark efter alt dette," siger han.

Tror du, at Gud ønsker at lære Ukraine noget i denne svære tid?

"Jeg er ingen profet. Jeg kender ikke Guds planer. Jeg vil ikke svare på det spørgsmål. Men jeg ved, at Messias kommer snart. Ukraine er blevet centrum i en krig, som kan blive til tredje verdenskrig. Der står skrevet i Esajas' Bog, at ondskaben vil begynde fra nord. Rusland har vist sit sande ansigt. Jeg lærte om nazisternes ondskab som barn, og nu ser vi russiske kampvogne gøre det samme. Det er derfor, jeg tror, vi er tæt på forløsningen. Og når det sker, vil alle krige ende."

Overrabbiner Moshe Reuven Azman, født 1966 i Leningrad i det daværende Sovjetunionen, i dag Sankt Petersborg i Rusland. Blev gentagne gange arresteret i Sovjetunionen. Flyttede i 1987 til Israel sammen med sin hustru. De har i dag 11 børn og 24 børnebørn.

Studerede på yeshiva-skoler, blandt andet i Toronto, Canada. Arbejdede fra 1991 i Ukraine for at hjælpe børn påvirket af Tjernobyl-katastrofen. Arbejdede siden med at genopbygge det jødiske samfund omkring den 125 år gamle Brodsky Synagoge i Kyiv, som blev brugt til dukketeater. Har modtaget en lang række priser for sit arbejde i Ukraine.

Blev i 2005 valgt til Ukraines overrabbiner. Ifølge flere medier er han en af to rabbinere, der gør krav på denne titel. Den anden er rabbi Yaakov Bleich. Medier som The Religious Information Service of Ukraine og Times of Israel omtaler dog Moshe Reuven Azman som Ukraines overrabbiner.

Kilder: Ukrainska Pravda, The Religious Information Service of Ukraine, Times of Israel, European Jewish Parliament

Venligst "sakset" fra Kristeligt Dagblad den 4. august 2023